

Visiedocument Identiteit van de raad - Wat voor raad willen we zijn?

Op 18 september 2017 heeft de raadsklankbordgroep besloten tot het instellen van een projectgroep met als taakstelling de ontwikkeling van een visiedocument “identiteit van de raad”, om daarmee een antwoord te geven op de vraag: “wat voor raad willen wij zijn?” en heeft daarbij bepaald dat:

- het visiedocument voldoende richting dient te geven, zonder gedetailleerd te zijn;
- de projectgroep de raden/raadsleden actief betreft in de ontwikkeling van de visie en dat zij vóór 1 januari 2018 een eindproduct aan de raadsklankbordgroep voorlegt ter behandeling, zodat het als kader voor de verschillende andere projectgroepen kan gaan dienen.

De ingestelde projectgroep heeft de opdracht (richtinggevend, zonder gedetailleerd te zijn) als volgt uitgewerkt: De visie is een inspirerend, uitdagend en dynamisch beeld van de toekomst. Het is een ambitieus en collectief gedeeld beeld van de toekomst, dat perspectieven biedt over een periode van ten minste drie tot vijf jaar. De visie geeft antwoord op de vraag: ‘wie en wat willen we over drie tot vijf jaar zijn en wat hebben we dan te betekenen voor onze omgeving en voor al onze belanghebbenden?’

Om de beoogde actieve betrokkenheid te realiseren heeft de projectgroep besloten de vraagstelling ‘wie en wat willen we over drie tot vijf jaar zijn en wat hebben we dan te betekenen voor onze omgeving en voor al onze belanghebbenden?’ voor te leggen aan alle politieke partijen in de raden van de vier gemeenten.

Het merendeel van de politieke partijen heeft gereageerd. Alleen van D66 en CDW 2.0 is geen reactie ontvangen. Van de partijen die hebben gereageerd heeft 1 partij gekozen voor een gezamenlijke reactie namens vier fracties (de PvdA), heeft een partij (het CDA) twee reacties namens twee fracties aangeleverd en hebben de overige partijen (VVD, ChristenUnie, Gemeentebelangen, GroenLinks en SP) één reactie vanuit één fractie aangeleverd. Gelet op het feit dat vanuit de meeste partijen ten minste één reactie is ontvangen mag worden verwacht dat de hier gepresenteerde bloemlezing een redelijk representatief beeld oplevert. Alle reacties van alle fracties zijn als bijlage bijgevoegd.

In het onderstaande worden de antwoorden van de verschillende partijen op de gestelde vraag geordend. Er wordt ingegaan op zowel de overeenkomsten als de verschillen. Beide vormen een wezenlijk bestanddeel van de identiteit van de raad. Het eerste - de overeenkomsten - vormt de gemeenschappelijke basis voor de raad om als eenheid te opereren. Het tweede - de verschillen - is inherent aan een raad die bestaat uit individuen en politieke fracties met opvattingen over politieke doelen en manieren om die te bereiken. Het vormt de basis van het politieke debat en de brandstof voor de democratie.

De gemeenschappelijke basis.

De gegeven antwoorden vertonen op veel punten overeenstemming: De toekomstvisie Ruimte wordt door meerdere partijen genoemd. Het streven dicht bij de burger te staan, midden in de samenleving, naar buiten gericht te zijn (aanhoren en meewegen van de belangen van inwoners, geloven in de kracht van inwoners, raadsleden en inwoners als partners). Het streven ook om ruimte te bieden aan burgers en groepen van burgers zelf met (nieuwe) initiatieven te komen en (nieuwe) vormen te ontwikkelen om deze initiatieven tot wasdom te brengen (heldere paden voor inbreng van inwoners). Vertrouwen is een begrip dat meermaals wordt genoemd en ook loslaten.

Niet alleen ten aanzien van de raad als geheel, ook ten aanzien van de raadsleden individueel worden veel opvattingen gedeeld. Een raadslid moet integer, open en empathisch zijn en moet beschikken over kennis van ontwikkelingen in de samenleving en in het openbaar bestuur.

Ook in tijden van verandering behoudt de raad haar vaste rollen: de controlerende, de kaderstellende en de volksvertegenwoordigende. Het is een blijvende taak van de raad individuele belangen af te wegen tegen het algemeen belang. De raad heeft de blijvende verantwoordelijkheid jegens degenen die minder gemakkelijk de hen in de participatiesamenleving toebedachte rol kunnen vervullen.

De agenda.

De verschillen tussen de partijen hebben niet zozeer betrekking op de richting waarin ontwikkelingen plaatsvinden, als wel 'de mate waarin' en 'de wijze waarop'. Er zijn verschillen in de mate waarin (en het tijdstip waarop) burgers worden betrokken bij het formuleren en het vormgeven van beleid; er zijn verschillen in de mate waarin er ruimte is naast de representatieve democratie voor allerlei vormen van meer directe democratie; er zijn verschillen in de mate waarin burgers die zeggenschap krijgen over beleid, ook zeggenschap krijgen over de daarbij behorende middelen (en de mate van detaillering van de hierover af te leggen verantwoording); er zijn verschillen in de mate waarin de politieke partijen actief inzetten op het bewerkstelligen van maatschappelijke verandering. Op deze verschillen zal het debat in de nieuwe raad van de gemeente Het Hogeland zich richten. Mede afhankelijk van de uitkomst van de verkiezingen zal in deze vraagstukken in de nieuwe raad een balans moeten worden gevonden.

De actielijst.

De reacties van de politieke partijen bevatten naast gedachten over de identiteit van de raad ook tal van concrete suggesties: dorpenrondes, beeldvormende vergaderingen in de buurt, (in meerdere opzichten) toegankelijke overheidsgebouwen, nieuwe communicatiemiddelen, politieke cafés, delen van de raad verbinden aan een gebied, een burgerbegroting. Het zijn stuk voor stuk onderwerpen waar andere raadswerkgroepen mee aan de slag kunnen om de identiteit van de raad handen en voeten te geven.

De projectgroep Identiteit van de raad,

Harma Dost,

Sietske Journée,

Nannet Gijzen,

Anne-Marie Smits.

Bijlage.

In het volgende wordende de bijdragen zoals die vanuit de verschillende fracties zijn ontvangen weergegeven.

CDA – Eemsmond.

Een raad: Wie, wat, hoe willen we over een aantal jaren zijn?

Een zichtbare raad, laagdrempelig, duidelijk, aanhorend en meewegend de belangen van inwoner/ bedrijf/ belanghebbende, maar die niet klakkeloos belovend, meelopend is. De raad heeft een eigen verantwoording als gekozen volksvertegenwoordiger. Hoort aan en overweegt, en weegt uiteindelijk alle belangen af vanuit eigen visie of partijprogramma.

Dat betekent een duidelijke raad met een profiel: betrouwbaar en met empathie en zich goed bewust van haar positie. Kaderstellend, controlerend maar vooral volksvertegenwoordiger.

De raad heeft het besef dat zij samen met het college staat voor de bevolking; ieder met eigen verantwoordelijkheden. Duaal als het nodig is maar niet ten koste van alles. Het is de overheid dicht bij de burger, zij acteert bij voorkeur op hoofdlijnen maar als lokale overheid is het soms nodig ook “de stoeptegels” te benoemen.

De nieuwe raad gaat investeren in zichzelf: workshop integriteit; workshop “zo zijn onze manieren”.

De raad gaat als collectief naar buiten. Voorbeeld: Dorpenrondes; laat zich door voorlichten door anderen dan het college over projecten. Ze is voorwaardenscheppend, ondersteunend en betreft burgers bij beleid. Ze is faciliterend en verbind partijen en geeft eventuele financiële ondersteuning. Hiervoor heeft de raad een eigen budget nodig.

De visie ruimte is leidend.

Wat is het doel: er is vertrouwen opgebouwd en de raad wordt gezien als een betrouwbare overheid.

CDA – De Marne.

Naar een visie op de identiteit van de raad.

Allereerst willen wij opmerken dat de visie op de identiteit van de raad in onze ogen medebepaald zal moeten worden door de nieuwe raad. Een blauwdruk neerleggen voor de nieuwe raad is wat ons betreft niet aan de orde. De nieuwe raad zal zijn eigen keuzes en afwegingen moeten kunnen maken.

De raad is naar buiten gericht. Hoort, ziet, voelt wat er in de samenleving leeft.

De raad staat midden in de samenleving en is niet een instituut ver daarboven.

“Met elkaar voor elkaar” zou een mooie basis kunnen zijn.

De raad laat zaken los en laat zaken aan de maatschappij over.

De raad heeft nadrukkelijk oog voor de zwakkeren in onze samenleving.

Het is dat er besluitvorming moet plaatsvinden in de raadszaal, maar de raadszaal moet ondergeschikt zijn aan het raadswerk.

De raad is de klankbord voor de samenleving.

De raad maakt geen blauwdrukken, de raad geeft ruimte aan bewoners, bedrijven etc.

ChristenUnie - Winsum.

‘Goed bestuur, dicht bij de burger’, is een adagium van de ChristenUnie. In de samenleving die bedoeld wordt, behartigen burgers veel van hun eigen zaken en staat een decentraal ingericht bestuur hen daarbij ten dienste. De opgave voor de raad hierbij is ‘loslaten in vertrouwen’. Zij moet hierbij voorwaarden scheppen en de participatie van burgers in de samenleving mogelijk maken met andere woorden: ‘de verbinder zijn’.

Burgerinitiatieven worden gesteund door de raad, maar de raad moet haar volksvertegenwoordigende rol houden en toezien dat er voldoende draagvlak is voor de burgerinitiatieven. De raad werkt mee aan het faciliteren met middelen geld of mankracht, regelingen of richtlijnen of immaterieel door zorg voor democratische kwaliteit van de besluitvormingsprocessen.

Om de raad in haar rol te ondersteunen is het daarbij nodig dat de raad:

Dichtbij de burger komt door soms letterlijk in de buurt te vergaderen en in haar vergaderstructuur rekening houdt met zogenaamde ‘beeldvormende vergaderingen’

Vergadert in gebouwen die toegankelijkheid uitstralen in haar structuur.

De raad zal nieuwe communicatiemiddelen moeten gaan gebruiken om goed contact met de burger te houden en zo dicht bij de burger te staan.

PvdA – Bedum, De Marne, Winsum en Eemsmond.

Onze toekomstvisie heeft als titel ‘Ruimte!’

Dat begrip is vertaald in ‘ruimte voor onze inwoners om hun leven vorm te geven, voor ondernemers om kansen te benutten, voor maatschappelijke organisaties om de samenleving te ontwikkelen en voor bestuurders en ambtenaren om voor inhoudelijke vraagstukken pragmatische oplossingen te bedenken en die het liefst als ‘maatwerk’ tot uitvoering te brengen’.

Het begrip ruimte veronderstelt vertrouwen. Vertrouwen hebben en geloven in de kracht van onze inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en bestuurders, maar bovenal in de competenties van de inwoners van de dorpen. In principe vertrouwen we op de door hen gekozen ontwikkelrichting voor hun dorp. Een kader daarbij is wel dat er aan de keuze voor die richting een debat is voorafgegaan en er een breed draagvlak is voor die keuze. Een ander kader is dat het lokale belang niet strijdig is met het bovenlokale belang en de structuurvisie. Ruimte geven aan initiatieven vanuit de samenleving betekent wel dat de raad inschikt. Om het anders te zeggen ruimte afstaat.

Dat geldt vooral als we naast de representatieve democratie vormen van directe democratie, zoals raadplegingen, burgertops en vormen van een burgerbegroting. In een gemeente die uitspreekt ‘leef

(geen zee gaat ons te hoog!) te hebben, moet de raad de moed hebben om te experimenteren met vormen van directe democratie.

Wij opteren voor één centrale raad. Commissies zou kunnen naar gebied, maar hoeft zeker niet.

In de aanloop naar de herindeling heeft het begrip 'burgernabij' een grote rol gespeeld. Ook in de wijze van werken van de raad zal dat zijn vertaling moeten vinden. Dat kan o.a. door informatie op te halen op locatie, door op locatie te vergaderen en delen van de raad te verbinden aan een gebied of gebiedswethouder. Ook hier geldt: toon lef! En durf te experimenteren. De grondhouding die daarbij hoort is fouten maken mag.

Vertrouwen geven aan het college betekent dat de raad stuurt op hoofdlijnen van beleid en zich niet inlaat met details in de uitvoering.

De raad is niet alleen waakhond van het college, maar heeft ook oog voor de kwaliteit van het eigen functioneren en de afzonderlijke leden. Daarbij behoort aandacht te zijn voor integriteit. Bovendien maakt de raad optimaal gebruik van middelen die hem ter beschikking staan, zoals de RKC en de accountant.

De raad maakt optimaal gebruik van moderne communicatiemiddelen, organiseert thema avonden met ruimte voor dialoog, zodat inwoners zeggenschap krijgen bij de ontwikkelingen in het gebied.

GemeenteBelangen – Winsum.

Duidelijk is dat de meer dan halvering van het aantal raadsleden (in totaal) in een groot geografisch gebied met veel dorpen veel van de raad vraagt om voldoende voeling te houden met hun inwoners.

Dat betekent enerzijds dat contacten met inwoners dwars door de partijen in de raad heen georganiseerd moeten worden. Dit kan dmv dorpsbezoeken, politieke cafés, coördinatoren en vele andere vormen.

Daarbij moet gewerkt worden aan een cultuur waarin raad(sleden) en inwoners elkaar als partner beschouwen en niet als tegenstander. Waarbij beide partners duidelijk moet zijn dat niet alles kan. Aan die wederzijdsheid moet gewerkt worden, want het werk wordt alleen maar leuker en effectiever als de contacten met inwoners goed verlopen en voor inwoners wordt het dan zeker ook leuker en effectiever. De te bespreken en te behandelen punten kunnen zowel van de inwoners als van de raadsleden komen. Er moet vooral gelet worden dat er voldoende ruimte is / komt voor de zaken 'van onderen af'. Dat vraagt een duidelijk andere benadering van de raad.

Daarbij moet aan de inwoners meer ruimte gegeven worden voor eigen invulling van zaken in met name de eigen omgeving. Dit kan bijvoorbeeld in de vorm van burgerbegroting er zijn tientallen landen en honderden plaatsen die er mee experimenteren of al langer mee gewerkt wordt.

Bij een bezoek aan Hoogeveen en Emmen in het verleden door de raad van Winsum hebben we daar al goede aanzetten toe gezien. . Even heel kort door de bocht: een (nader te bepalen) hoeveelheid geld gaat naar een buurt of dorp en men 'kan er mee doen wat ze zelf willen'. Absolute voorwaarde: het keuzeproces goed organiseren.

Verder zullen de burgers vanaf het begin veel meer betrokken moeten worden bij projecten die hen aangaan. Met hen gaan nadenken/tekenen. En dat alles niet kan juist in zo'n proces goed uitgelegd worden. Duidelijke voorbeelden hebben we nu al. Bij De Tirrel is al een duidelijke vorm van gezamenlijke invulling. Die was er bij de "kortsluiting" niet / minder. Dat leidt tot (meer) weerstand.

Raadsbijeenkomsten op meerdere locaties.

Nog wat abstracter: een evenwichtige relatie tussen de overheid met de inwoners en tussen mensen onderling. Een dienstbare overheid.

Eigenlijk is hiermee ook direct inhoud gegeven aan collectieve ambities. Dat vloeit enerzijds voort uit intensief overleg van raad(sleden) met inwoners over wensen en mogelijkheden waarbij naast de communicatie tussen raad en inwoners ook die binnen de raad essentieel is omdat raadsleden niet overal kunnen zijn. Er zal in dit kader, zeker op lokaal niveau, regelmatig over partijgrenzen heen gestapt moeten worden.

Er zal een goede structuur gevonden moeten worden om de inbreng van de inwoners goed op de politieke agenda te krijgen.

Een voorbeeld is de burgerbegroting zoals die in veel landen (bijv. Duitsland) gehanteerd wordt.

Ook Antwerpen is bezig hierin stappen te maken. Waarom Het Hogeland dan niet ? Het wiel is al deels uitgevonden en van de betrokkenheid zijn we zelf onderdeel.

Dit moet op langere termijn betekenen dat er een “vertrouwenssfeer” tussen inwoners en bestuurders ontstaat en de volksvertegenwoordigers ook echt gezien worden als mensen die hen en hun belangen vertegenwoordigen en anderzijds dat de bestuurders een deel van “het werk” in goed vertrouwen aan de inwoners over laten en de verbindende factor zijn.

Zo maar wat (toekomst)beelden, ambities en doelstellingen.

VVD – Winsum.

De raad is een representatief orgaan dat met inachtneming van de wettelijke voorschriften en alle belangen de kaders formuleert voor het te voeren beleid.

De raad betreft burgers binnen vooraf geformuleerde kaders zoveel mogelijk bij het formuleren en de uitvoering van beleid.

Burger initiatieven worden gestimuleerd en gefaciliteerd, maar dienen wel te vallen binnen vooraf gestelde kaders die het bredere belang markeren.

De raad blijft, voor zover wettelijk vastgelegd, ten allen tijde eindverantwoordelijk.

GroenLinks – De Marne.

Inleiding

Wij hebben in de positie van raadsleden van GL de Marne geprobeerd antwoord te geven op de vraag: wie en wat willen wij zijn als raad over 3-5 jaar en wat betekenen wij dan voor onze omgeving en zijn inwoners.

Wat is de identiteit van de raad?

Dit is een bijzondere. Opgebouwd uit de identiteiten van de individuele raadsleden (29 in gemeente Het Hogeland), die als individuen weer te maken hebben met de identiteit van de politieke partijen waar ze voor staan. Daarnaast heb je nog te maken met de identiteit van de voorzitter van de raad,

de benoemde burgemeester, die ook invloed heeft op de identiteit van de raad. Huidige raadsleden zijn grotendeels oudere (witte) mannen. Dit geeft een identiteit aan de raad, die niet overeenkomt met de identiteit van de samenleving waar we voor aan het werk zijn. Wij zouden dit graag anders zien. Meer jonge mensen en vrouwen in de raad zorgt voor meer diversiteit, levendigheid en daarmee ook voor een identiteit van de raad, die beter aansluit bij de samenleving.

Kernwaarden

De raad met zijn 3 opdrachten: volksvertegenwoordiging, kaderstelling en controle van het College is een lichaam met vele gezichten. Het lijkt het ons goed om met elkaar kernwaarden vast te stellen. Voor ons zijn belangrijk: respect, vertrouwen, kennis, openheid, tolerant, onderzoekend, betrokken en samenwerken.

Ambities

Wij staan achter de ambitie (wil tot verbetering) van de visie Ruimte. De gemeente het Hogeland zal anders gaan werken en zal bij elk onderwerp dat speelt een andere manier van werken kiezen. De ene keer als uitvoerder van de wet, de andere keer als aanjager van ontwikkelingen en steeds vaker als gelijkwaardige gesprekspartner van inwoners, die capaciteiten hebben om maatschappelijke problemen samen op te lossen. Er zullen ook zaken voorbij komen waarbij de gemeente alleen een faciliterende rol heeft of zich er helemaal buiten houdt, omdat de samenleving het prima zelf regelt. Dit betekent, voor alle duidelijkheid, niet dat je achter de behoeften van inwoners aanloopt!

De nieuwe rol van de raad

Omdat de gemeente anders gaat werken verandert ook de rol van de raad en daarmee ook de identiteit van de raad. De raad zal niet alleen controleren op wat het College doet, maar ook beoordelen of de juiste werkwijze wordt gekozen en hoe het proces daarna verloopt. Moet er bijgestuurd worden, is de werkwijze verkeerd? Om dit te kunnen moeten raadsleden kennis van de gemeentelijke organisatie hebben, kennis van de inhoud en achtergronden van onderwerpen die spelen en heel goed weten wat er in de samenleving speelt. En met samenleving bedoelen wij niet alleen de eigen gemeente, maar ook veel breder. Het bezoek aan Hollands Kroon was daarom zo interessant. Trouwens, ook om kaders te kunnen stellen, die wat ons betreft zo ruim mogelijk zijn, zul je goed moeten weten wat er in de wereld gebeurt. Meer contactmomenten met inwonersinitiatieven zijn dus onontbeerlijk en raadsinformatieavonden moeten van hoge kwaliteit zijn. De rol van de griffier is hierin een hele belangrijke!

Nieuwe identiteit van de raad

Wat ons betreft zal de raad van de toekomst met behulp van de kernwaarden, die eerder benoemd zijn, samen met het College en inwoners lokale democratie een smoel moeten geven die past bij deze tijd. De tijd is voorbij dat de gemeente in alles leidend is. Inwoners accepteren dit niet meer en kunnen in de netwerksamenleving van vandaag elkaar over het algemeen uitstekend vinden. Bewonersinitiatieven schieten als paddestoelen uit de grond en hoe de overheid daar mee omgaat is een interessant leerproces, waar fouten in gemaakt worden. Belangrijk is om als raad niet meteen met het vingertje te wijzen. Leren zonder fouten kan niet! Wij verwachten dat de raad, mits het die nieuwe rol voortvarend oppakt, een belangrijke schakel kan zijn tussen samenleving en overheid. Dichtbij mensen, met een koel hoofd en een warm hart.

SP – Eemsmond.

De visie van de SP op de toekomstige sociale raad

Het is voor een groot deel aan de nieuwe raad van 2019 om te bepalen wat hun visie is op hoe ze de raadsperiode in willen vullen. Wat wij erg belangrijk vinden is dat de inbreng van de raad er ook echt toe doet. Dat de controlerende, kaderstellende en volksvertegenwoordigende rol het uitgangspunt zijn.

De organisatie is doordrongen van het feit dat de raad volledig, tijdig en actief geïnformeerd worden. Als raad dien je op de hoogte te zijn van wat er speelt, en bij problemen moet er dus tijdig aan de “raadsbel” getrokken worden. Als raad moeten we een degelijke afweging maken tussen het individuele belang, of dat van een groep ten op zichte van het algemeen belang.

Een gemeente waar het nut en voordeel gezien wordt van een kritische raad en dat ook stimuleert. Het is aan de raadsleden kritisch en constructief te zijn. Samen te werken op inhoud waar het kan. Waar klachten gezien worden als positief om de service te verbeteren

We zijn een gemeente die actief is in het zoeken naar ideeën en initiatieven ter verbetering. Een gemeente betrokken bij haar inwoners en erop stuit de inwoners te betrekken bij de gemeente. Niet alleen ophalen wat men wil in een dorpenronde, maar ook raadpleging over dilemma's en vraagstukken. Aandacht voor actieve deelname van inwoners, een gemeente die niet te gauw de moed opgeeft om naast de bekende paden ook andere wegen te zoeken om inwoners te betrekken. Maar ook heldere paden binnen de gemeente voor inbreng van inwoners zodat deze geborgd wordt. De wijzen van communicatie worden getoetst door de inwoners, zodat het laagdrempelig en gebruiksvriendelijk en begrijpelijk.

Raadsleden en de politieke partijen zich ervan bewust zijn dat we ons inspannen om de hele nieuwe gemeente als "eigen" gebied te zien. Vermijden van “bloedgroepen”, het aanvaarden van elkaars problemen b.v. versterking en gaswinning, eventuele opslag in de lege gasvelden enz., haven Lauwersoog en wat er verder in Bedum en Winsum speelt. Alle kansen van het gebied van de hele nieuwe gemeente gelijkwaardig behandelen. Dus niet alleen toerisme in de Marne, industrie en windmolens in Eemsmond, forensen in Bedum en Winsum. Overal gelijke kansen om de leefbaarheid van de nieuwe gemeente niet te verdelen in gebieden. Vermijd een vorm van stigmatisering. Met elkaar, voor elkaar en respect voor onze leefomgeving en natuur.

Een gemeente die uitgaat van waarom, hoe en wat en de basis goed op orde heeft.
(https://www.ted.com/talks/simon_sinek_how_great_leaders_inspire_action)

Een gemeente en dus ook gemeenteraad die waar het kan binnen de wet niet voor gemakzucht kiest maar voor een actief beleid de inwoners zoveel mogelijk ten dienste wil zijn. Een gemeente die zoveel mogelijk in eigen huis houdt en daar waar het moet in GR's met vertegenwoordigers van raadsleden. Een gemeente die goede balans zoekt tussen boeren, bedrijven en inwoners. Een gemeente die vluchtelingen welkom heet. Een gemeente die zich niet alleen laat leiden door politiek belang maar zich vooral laat leiden wat is goed voor de inwoners.